

เล่นแชร์ผิดกฎหมายหรือไม่

• ชนะ โสภการรรู้

เมื่อพูดถึงเรื่องแชร์แล้วเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในประเทศไทย ไม่ว่าจะผู้ใหญ่หรือเด็ก แต่ “แชร์” เกิดขึ้นเมื่อไรในประเทศไทยและเหตุใดจึงเรียกว่า “แชร์เปียหอย” มีประวัติเท่าที่ทราบ 2 กรณีคือการแชร์นั้นเดิมนิยมเล่นกันในหมู่พ่อค้าคนจีน แต่ต่อมาได้ขยายการเล่นไปทั่ว ไม่ว่าจะในหมู่พ่อค้าคนไทย ประชาชนรวมถึงข้าราชการ ส่วนอีกกรณีหนึ่ง ท่านอาจารย์ขุนวิจิตรมาตรา (ส. กาญจนาคพันธ์) ได้เล่าว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 สมัยท่านยังเป็นเด็ก ก็ได้ยินว่ามีการเล่นแชร์เปียหอยแล้วแต่ตอนนั้นยังไม่มีความว่า “แชร์” คำว่าแชร์คงจะเข้ามาและเริ่มใช้เมื่อชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะพ่อค้าชาวอังกฤษได้เข้ามาค้าขายและตั้งกิจการธนาคารขึ้น มีการเรียกหุ้น ออกใบหุ้น แต่ละคนกำหนดจำนวนเงินกันแล้วตกลงว่าใครจะเอาไปก่อน กำหนดดอกเบี้ยกันแน่นอนไม่ต้องแย่งให้ดอกเบี้ยสูงปกติผู้ตั้งแชร์มักได้ก่อนเรียกว่า “เถ้า” หรือ “ช่วยเถ้า”

ส่วนประเพณีการเล่นแชร์มีวิธีการดังนี้คือ นายวงแชร์จะเรียกเงินงวดแรกจากลูกวง และมีสิทธิเอาเงินจากลูกวงไปใช้ก่อนโดยไม่ต้องประมูลและไม่ต้องเสียดอกเบี้ย นายวงแชร์ก็มีหน้าที่ที่ต้องรวบรวมเงินจากลูกวงให้ครบถ้วนทำหน้าที่เป็นประกันในการเรียกเก็บเงินจากลูกวง หากลูกวงแชร์คนใดคนหนึ่งไม่ชำระก็ต้องรับผิดชอบชดใช้แทน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ดูแลควบคุมและดำเนินการเบี้ยแชร์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเที่ยงธรรม การประมูลแชร์มีวิธีคิดหักดอกเบี้ยไว้ก่อนจ่ายเงินสุทธิให้ลูกวงที่เบี้ยได้ หรือดอกเบี้ยตามเงินแชร์งวดต่อไปก็ได้ หรืออีกวิธีหนึ่งใช้วิธีจับฉลากไม่ต้องประมูล และเมื่อผู้ใดจับฉลากได้ ก็จะต้องเป็นผู้โชคดี ต้องจัดเลี้ยงสุรา อาหารให้เป็นทีเปิกบานใจแก่คณะที่ร่วมเล่นแชร์ทั้งหมด ซึ่งเรามักจะได้เห็นข้อความตามร้านอาหารใหญ่ ๆ เขียนไว้ว่า “เลี้ยงโต๊ะแชร์”

การเล่นแชร์เท่าที่เล่นกันในปัจจุบันนี้มีอยู่ 2 อย่างคือ “แชร์เชื่อใจกัน” กับ “แชร์เซ็ค” แชร์เชื่อใจกันอาศัยความไว้นื้อเชื่อใจกันโดยไม่มีหลักฐานใด ๆ เลย ส่วนแชร์

เช็ค เก็บเงินเป็นเช็คจ่ายเงินเป็นเช็ค ถ้าแชร์ต้องสลักหลังเช็คทุกใบและต้องรับผิดชอบลูกวงในกรณีลูกวงบิดพลิ้ว ส่วนคำว่าแชร์เปียหอยเป็นคำพ้องทางผลระหว่างอังกฤษกับจีน “แชร์” (Share) หมายถึงหุ้นส่วนในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง “เปีย” แปลว่าประมูลในราคาสูงสุด แข่งขันกันให้ราคาสูงกว่า “หอย” แปลว่ามาพบกัน, มารวมกัน, สมาคม, ประชุม, เมื่อคำว่าแชร์เปียหอย รวมเป็นคำเดียวกันก็น่าจะแปลว่ากิจการที่เอาเงินหรือสิ่งของมารวมกันแล้วประมูลให้ราคาสูงกว่า แต่ถ้าจะให้คำแปลนี้สมบูรณ์น่าจะหมายถึงคนกลุ่มหนึ่งตกลงกันระหว่างผู้เล่นออกเงินเป็นรายเดือน, รายสัปดาห์ หรือรายวันคนละเท่า ๆ กัน รวมเข้ากันเป็นเงินกองกลาง แล้วผลัดกันชักทุนกองกลางนั้นไปใช้สอยโดยเสียดอกเบี้ยอัตราสูงสุดประจำเดือนหรือระยะเวลาสั้น ๆ

ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้จากการเล่นแชร์ก็คือ เหมาะสำหรับคนที่มีเงินและเชื่อมโยงใช้ก็อยากจะได้เงินดอกเบี้ย เพราะการเล่นแชร์นี้ได้ดอกเบี้ยมากกว่าธนาคาร สำหรับคนร่อนเงินบางคนอยากเล่นไว้เพราะดีกว่าไปกู้เขาใช้ เพราะเสียดอกเบี้ยถูกกว่า และไม่ต้องไปไหว้วานใครมาเป็นผู้ค้าประกันให้มีบุญคุณตลอดไป

ส่วนผลร้ายของการเล่นแชร์ ก็มีคือผู้เล่นแชร์ต้องเสี่ยงภัยเช่น กรณีนายเจ้าแอบเปียเองหรือนายเจ้าอุปลงโลกนชื่อลูกวงที่ไม่มีตัวตนขึ้นมาแล้ว รับผิดชอบแอบเปียเสียเอง ลูกวงผู้สุจริตที่หลงเชื่อก็ต้องรับเคราะห์ นอกจากนี้ยังมีอีกกรณีหนึ่งคือยืมเพื่อนเปีย อ้างเหตุผลจำเป็นร่อนเงินขอ ยืมเปียก่อนเมื่อเปียไปแล้วไม่ส่งแชร์

เรื่องการเล่นแชร์นี้ เคยมีมติของคณะรัฐมนตรี มีคำสั่งห้ามข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนราชการเล่นแชร์เปียหอยที่ นว. 12/2498 กรมสารบรรณ คณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ลงวันที่ 14 มกราคม 2494 เรื่องห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การบริหารส่วนราชการเล่นการลงแชร์ หลวงชำนาญอักษร เป็นผู้ลงนาม ในหนังสือฉบับนั้น ความโดยย่อมีว่า “มีข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนราชการที่ข้าราชการไปร่วมวิธีการเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดหนี้สินขึ้นได้ เพราะได้ใช้เงินเดือนไปลงทุนและเมื่อ

ประมูลดอกเบี้ยสูงเพื่อให้ได้เงินไปใช้สอย รวยแล้วในเดือนต่อ ๆ ไป ก็ยอมขาดแคลนเงินสำหรับใช้สอยอันจะก่อให้เกิดคอร์รัปชันขึ้นได้ง่าย จึงเห็นสมควรห้ามข้าราชการและพนักงานขององค์การบริหารส่วนราชการเล่นการลงแชร์เสีย โดยปฏิบัติดังนี้ สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้เล่นควรห้ามทันที ส่วนผู้ที่เล่นร่วมอยู่แล้วให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้มาจดทะเบียนและแจ้งกำหนดเวลาที่จะเสร็จสิ้นการเล่นไว้ เมื่อถึงกำหนดที่รับจดทะเบียนไว้ก็ให้ยุติโดยเด็ดขาด...”

เท่าที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน กฎหมายได้มีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องแชร์อย่างไรบ้างนั้น ปรากฏว่ากฎหมายช่วยเราแทบจะไม่ได้เลย เพราะการเล่นแชร์เป็นเรื่องที่เชื่อใจกันและอาศัยความไว้วางใจเป็นสำคัญ แต่ในที่สุดกระทรวงการคลัง ได้เสนอร่างกฎหมายห้ามประกอบธุรกิจดังกล่าว และได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติผ่านออกมาเป็นกฎหมายได้ชื่อ “พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534” ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2534 ซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ 3 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. กำหนดความหมายของคำว่า “การเล่นแชร์” ว่า หมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ตกลงกันเป็นสมาชิกวงแชร์โดยแต่ละคนมีภาระที่จะส่งเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดรวมเข้าเป็นกองทุนกลางเป็นงวด ๆ เพื่อให้สมาชิกวงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไป โดยการประมูลหรือโดยวิธีอื่นใดและให้หมายความรวมถึงการรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกระทรวงกำหนดด้วย

2. ห้ามมิให้นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ดังกล่าวได้บัญญัติห้ามมิให้นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ ซึ่งนิติบุคคลในที่นี้ หมายรวมถึงหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลด้วย ฉะนั้นต่อไปนี้ผู้ที่จะเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ได้ จึงมิได้เฉพาะแต่บุคคลธรรมดาเท่านั้น และบุคคลธรรมดาจะต้องเป็นบุคคลเพียงคนเดียวเท่านั้น เพราะถ้าบุคคล 2 คนร่วมกันเป็นนายวงแชร์

